

Hr Mart Vörklaev
Rahandusminister
Rahandusministeerium
Suur-Ameerika 1
10122 TALLINN

18. september 2023 nr 5.1-1/98

Arvamus krüptovaraturu seaduse eelnõu kohta

Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit (ITL) tutvus kooskõlastamisel oleva krüptovaraturu seaduse eelnõuga (edaspidi: eelnõu). Märkasime, et sellega plaanitakse muuta ka elektroonilise side seadust (eelnõu § 48). Kuna kavandatav muudatus mõjutab ITL-i kuuluvaid elektroonilise side ettevõtteid, esitame käesolevaga eelnõu kohta oma arvamuse.

ITL on korduvalt juhtinud tähelepanu Euroopa Kohtu erinevatele otsustele ja Riigikohtu 18.07.23 otsusele nr 2021 1-16-6179 sideandmete säilitamise ja kasutamise osas ning palunud sellest tulenevalt Justiitsministeeriumil vaadata üle kogu elektroonilise side seaduse raamistik sideandmete säilitamise ja kasutamise kohta. Muu hulgas on Euroopa Kohus teinud 20.09.2022 otsuse ka finantsjärelevalve poolt oma järelevalvetegevuses sideandmete kasutamise kohta liidetud kohtuasjades C-339/20 ja C-397/20¹.

Seetõttu soovime juhtida Rahandusministeeriumi tähelepanu eelnõu kahele võimalikule vastuolule Euroopa Liidu õigusega:

- **Juurdepääs sideandmetele on õigustatud ainult menetlustes, mille eesmärk on võitlus raske kuritegevuse vastu või avalikku julgeolekut ähvardava suure ohu ärahoidmine.**

Euroopa Kohus on sätestanud, et juurdepääs sideandmetele (välja arvatud isiku identifitseerimisega seotud andmed) on õigustatud ainult menetlustes, mille eesmärk on võitlus raske kuritegevuse vastu või avalikku julgeolekut ähvardava suure ohu

¹ Kätesaadav:

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=265882&pageIndex=0&doclang=ET&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=616689>

ärahooldmine. Eelnõus on sätestatud Finantsinspektsiooni uurimis- ja järelvalvemenetluseks oluliselt ulatuslikumad õigused, milles ei arvestata võimaliku rikkumise raskust ja laadi ning isikuõiguste riive põhjendatust.

- **Puudub kohtu või sõltumatu haldusasutuse eelnev kontroll sideandmetele ligipääsu põhjendatuse kohta.**

Sideandmete väljastamisel tekib riive andmesubjekti eraelule, mistõttu tuleb alati kaaluda, kas andmete väljastamine on proportsionaalne taotletava eesmärgi suhtes. Kui kriminaalmenetluse puhul nähakse ette, et sideandmete väljastamisel on loa andjaks kohus, mitte hiljem tõendite põhjal järeldusi tegev prokuratuur, siis antud eelnõus puudub sõltumatu kohtu/sõltumatu haldusasutuse kontroll, kes hindab eelnevalt taotletava eesmärgi proportsionaalsust, kaalub andmesubjekti õigusi ning hindab igakordselt loa alusel andmete küsimise lubatavaks.

Ülaltoodud põhjusel ei toeta ITL elektroonilise side seaduse täiendamist eelnõu §-ga 48.

Teeme ettepaneku see säte eelnõust välja jätta ning vastavalt muuta ka eelnõu muid sätteid. Näiteks tuleb seonduvalt eelnõust välja võtta § 25 lg 7.

Oleme seisukohal, et uute aluste lisamisest sideandmete kasutamiseks tuleb hoiduda. Selle asemel tuleb sideandmete säilitamise ja kuritegevuse vastu võitlemiseks kasutamise õigusnormid Eestis tervikuna üle vaadata ning Eestis ja Euroopa Kohtu praktikaga kooskõlla viia.

Loodame, et leiate võimaluse ITL-i ettepanekut edasises menetluses arvestada. Palume kaasata ka ITL kui eelnõuga mõjutatud sideettevõtete esindaja krüptovaraturu seaduse edasisse menetlusse.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Doris Põld
Tegevjuht

Koopia: Hr Markus Kärner, Justiitsministeerium

Keilin Tammepärg, keilin.tammeparg@itl.ee